Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

22 päivänä maaliskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Välitön verotus – Sijoittautumisvapaus – Eri valtioissa olevia yhtiöitä koskevat sulautumiset, diffuusiot, varojensiirrot ja osakkeidenvaihdot – Direktiivi 90/434/ETY – 8 artikla – Arvopapereiden vaihto – Arvopapereiden vaihtoon liittyvä arvonnousu – Verotuksen lykkääminen – Vastaanotettujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen yhteydessä aiheutuvat luovutustappiot – Asuinvaltion verotusvalta – Kohtelun erilaisuus – Oikeuttaminen – Jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttäminen

Yhdistetyissä asioissa C-327/16 ja C-421/16,

joissa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvista ennakkoratkaisupyynnöistä, jotka Conseil d'État (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) on esittänyt 31.5.2016 ja 19.7.2016 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet unionin tuomioistuimeen 10.6.2016 ja 28.7.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

Marc Jacob

vastaan

Ministre des Finances et des Comptes publics (C-327/16)

ja

Ministre des Finances et des Comptes publics

vastaan

Marc Lassus (C-421/16),

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta, presidentti K. Lenaerts, joka hoitaa ensimmäisen jaoston tuomarin tehtäviä, sekä tuomarit C. G. Fernlund (esittelevä tuomari), A. Arabadjiev ja E. Regan,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Giacobbo-Peyronnel,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.9.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

– Marc Jacob, edustajinaan E. Ginter ja J. Bellet, avocats,

– Ranskan hallitus, asiamiehinään D. Colas, E. de Moustier ja S. Ghiandoni,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään G. Eberhard,

– Suomen hallitus, asiamiehenään J. Heliskoski,

– Ruotsin hallitus, asiamiehinään A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev ja F. Bergius,

– Euroopan komissio, asiamiehinään N. Gossement ja W. Roels,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.11.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyynnöt koskevat eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/434/ETY (EYVL 1990, L 225, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehdyllä asiakirjalla (EYVL 1994, C 241, s. 21), jota on tarkistettu Euroopan unionin neuvoston 1.1.1995 tekemällä päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY (EYVL 1995, L 1, s. 1) (jäljempänä yritysjärjestelydirektiivi), 8 artiklan ja SEUT 49 artiklan tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty asioissa, joissa asianosaisina ovat Marc Jacob ja ministre des Finances et des Comptes publics (valtiovarainministeri, Ranska; jäljempänä Ranskan verohallinto) sekä Ranskan verohallinto ja Marc Lassus ja jotka koskevat verohallinnon päätöksiä kantaa arvopapereiden vaihdossa saaduista arvonnousuista vero siinä yhteydessä, kun arvopaperit myöhemmin luovutetaan edelleen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Yritysjärjestelydirektiivin johdanto-osan ensimmäisessä, neljännessä ja kahdeksannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”eri jäsenvaltioissa sijaitsevia yhtiöitä koskevat sulautumiset, diffuusiot, varojensiirrot ja osakkeidenvaihdot saattavat olla tarpeen yhteisössä sisämarkkinoita vastaavien olosuhteiden luomiseksi ja siten yhteismarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi; näitä liiketoimia ei saisi estää jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla erityisillä rajoituksilla, haitoilla tai vääristymillä; tästä syystä olisi näitä uudelleenjärjestelyjä varten otettava käyttöön kilpailun suhteen neutraaleja verotussääntöjä, jotta yrityksillä olisi mahdollisuus mukautua yhteismarkkinoiden vaatimuksiin, lisätä tuottavuuttaan ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyään,

– –

yhteisen verojärjestelmän mukaan verotusta on vältettävä sulautumisen, diffuusion, varojensiirron ja osakkeidenvaihdon yhteydessä, samalla varmistaen siirtävän tai vastaanottavan yhtiön jäsenvaltion taloudelliset edut,

– –

varat vastaanottavan tai hankkivan yhtiön arvopapereiden jakaminen siirtävän yhtiön osakkaille ei yksinään johda näiden osakkaiden verottamiseen – –”

4 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa säädetään, että ”kunkin jäsenvaltion on sovellettava tätä direktiiviä kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin”.

5 Yritysjärjestelydirektiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovellettaessa tarkoitetaan:

– –

d) ’osakkeidenvaihdolla’ tarkoitetaan liiketointa, jolla yhtiö hankkii toisen yhtiön yhtiöpääomasta itselleen tämän yhtiön äänienemmistön antavan osuuden, antaen vaihdossa toisen yhtiön osakkaille niiden arvopapereiden vastineeksi ensiksi mainitun yhtiön yhtiöpääomaa vastaavia arvopapereita ja mahdollisesti käteisvälirahan, jonka määrä ei kuitenkaan saa ylittää 10 prosenttia vaihdossa annettujen arvopapereiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpitoarvosta;

– –

g) ’hankitulla yhtiöllä’ tarkoitetaan yhtiötä, josta toinen yhtiö hankkii osuuden arvopapereiden vaihdolla;

h) ’hankkivalla yhtiöllä’ tarkoitetaan yhtiötä, joka hankkii osuuden arvopapereiden vaihdolla;

– –”

6 Yritysjärjestelydirektiivin 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä sanonnalla ’jäsenvaltiossa sijaitseva yhtiö’ tarkoitetaan jokaista yhtiötä:

a) jolla on jokin liitteessä luetelluista yhtiömuodoista;

b) jolla jäsenvaltion verolainsäädännön mukaan katsotaan olevan siellä verotuksellinen kotipaikka ja jolla kolmannen valtion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen mukaan ei katsota olevan verotuksellista kotipaikkaa yhteisön ulkopuolella;

c) joka lisäksi on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan jotakin seuraavista veroista:

– –

– impôt sur les sociétés Ranskassa,

– –

– impôt sur le revenu des collectivités Luxemburgissa,

– –

tai jotakin muuta veroa, jolla jokin näistä veroista voidaan korvata.”

7 Yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Sulautumisen, diffuusion tai osakkeidenvaihdon yhteydessä tapahtuva vastaanottavan tai hankkivan yhtiön yhtiöpääomia vastaavien arvopapereiden jakaminen siirtävän tai hankitun yhtiön osakkaalle vaihdossa vastikkeeksi jälkimmäisen yhtiön yhtiöpääomaa vastaavista arvopapereista, ei saa yksinään johtaa osakkaan tulon, voiton tai arvonkorotuksen verottamiseen.

2. Jäsenvaltioiden on asetettava 1 kohdan soveltamisen edellytykseksi, että osakas ei anna vaihdossa saamilleen arvopapereille suurempaa verotusarvoa kuin mikä vaihdetuilla arvopapereilla välittömästi ennen sulautumista, diffuusiota tai osakkeiden vaihtoa oli.

Edellä olevan 1 kohdan soveltaminen ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olevien arvopapereiden luovutuksesta johtuvaa voittoa.

_ _”

Valtiosopimusoikeus

8 Ranskan ja Belgian välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja molemminpuolista hallinnollista ja oikeudellista avunantoa koskevien sääntöjen vahvistamiseksi tuloverojen alalla 10.3.1964 tehdyn sopimuksen 18 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jollei tämän sopimuksen edellisissä artikloissa toisin määrätä, sopimusvaltiossa asuvien henkilöiden saamia tuloja voidaan verottaa vain tässä valtiossa.”

9 Ranskan tasavallan hallituksen ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tuloverojen alalla tehdyn, Lontoossa 22.5.1968 allekirjoitetun sopimuksen (jäljempänä Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välinen sopimus) 13 artiklan 3 ja 4 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”3. Voittoa, joka on saatu muun kuin edellä 1 ja 2 kappaleessa tarkoitetun omaisuuden luovutuksesta, voidaan verottaa vain siinä sopimusvaltiossa, jossa luovuttaja asuu.

4. Sen estämättä, mitä 3 kappaleessa määrätään, voittoa, jonka sopimusvaltiossa asuva luonnollinen henkilö saa luovuttaessaan yli 25 prosenttia yksinään tai häneen sidossuhteessa olevan henkilön kanssa suoraan tai välillisesti toisessa sopimusvaltiossa asuvassa yhtiössä omistamistaan osuuksista, voidaan verottaa jälkimmäisessä valtiossa. Tämän kappaleen määräyksiä sovelletaan vain, jos

a) kyseinen luonnollinen henkilö on jälkimmäisen sopimusvaltion kansalainen eikä hänellä ole ensiksi mainitun sopimusvaltion kansalaisuutta

b) kyseinen luonnollinen henkilö on asunut jälkimmäisessä sopimusvaltiossa jonkin aikaa yhtiöosuuksien luovutusta välittömästi edeltäneiden viiden vuoden aikana.

Tämän kappaleen säännöksiä sovelletaan myös tätä yhtiötä koskevien muiden oikeuksien luovuttamisesta saataviin voittoihin, joihin sovelletaan luovutusvoittojen verotuksen osalta tämän jälkimmäisen sopimusvaltion lainsäädännön mukaan samaa järjestelmää kuin yhtiöosuuksien luovuttamisesta saatuihin voittoihin.”

Ranskan oikeus

10 Yleisen verokoodeksin (code général des impôts, jäljempänä CGI) 92 B §:n II momentin 1 kohdassa, sellaisena kuin sitä sovellettiin niihin arvonnousuihin, joiden verotusta oli lykätty ennen 1.1.2000, säädetään seuraavaa:

”Julkiseen tarjoukseen, sulautumiseen, diffuusioon tai sijoitusrahaston yhdistymiseen vaihtuvapääomaiseen sijoitusyhtiöön voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti taikka arvopapereiden sijoittamiseen apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle perustuvassa arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun verotusta voidaan 1.1.1992 alkaen tai apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle sijoitettavien arvopapereiden osalta 1.1.1991 alkaen lykätä ajankohtaan, jolloin vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus tai takaisinosto toteutuu – –”

11 CGI:n 160 §:n I ja I ter momentissa, sellaisina kuin niitä sovelletaan pääasioiden tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, säädettiin seuraavaa:

”I. – – Näin toteutuneen arvonnousun verotus edellyttää ainoastaan sitä, että luovuttajan tai tämän aviopuolison taikka suoraan alenevassa tai ylenevässä polvessa olevien sukulaisten oikeudet yhtiön voittoon ovat suoraan tai välillisesti yhteensä yli 25 prosenttia näistä voitoista minä tahansa ajankohtana viiden viimeisen vuoden kuluessa. Kuitenkin silloin, kun yhtiöoikeudet luovutetaan jollekin tässä kohdassa tarkoitetuista henkilöistä, arvonnousu vapautetaan verosta, jos näitä yhtiöoikeuksia ei kokonaan tai osittain myydä edelleen kolmannelle henkilölle viiden vuoden kuluessa. Muussa tapauksessa arvonnoususta verotetaan ensimmäistä luovuttajaa sen vuoden verotuksessa, jona oikeudet on myyty edelleen kolmannelle henkilölle.

– –

Vuoden kuluessa toteutuneet arvonlaskut voidaan vähentää ainoastaan samana vuonna tai viitenä seuraavana vuonna toteutuneesta samanluonteisesta arvonnoususta.

– –

I ter. – – 4. Niiden arvonnousujen verotusta, jotka ovat syntyneet 1.1.1991 jälkeen yhtiöoikeuksien vaihdon perusteella sulautumisessa, diffuusiossa tai arvopapereiden sijoittamisessa apporttina yhteisöveron alaiselle yhtiölle, voidaan lykätä 92 B §:n II momentissa säädetyin edellytyksin – –”

12 CGI:n 164 B §:n I momentin f kohdasta, sellaisena kuin sitä sovelletaan vuoteen 1999, ilmenee, että Ranskasta saatuina tuloina pidetään ”160 §:ssä mainittuja arvonnousuja, jotka saadaan luovutettaessa yhtiöoikeuksia yhtiöistä, joiden kotipaikka on Ranskassa”.

13 CGI:n 244 bis B §:ssä, sellaisena kuin sitä sovelletaan arvopapereiden luovutusajankohtaan eli vuoteen 1999, säädetään seuraavaa:

”Voitot, joita 4 B §:ssä tarkoitetut luonnolliset henkilöt, joiden verotuksellinen kotipaikka ei ole Ranskassa, tai oikeudellisesta muodostaan riippumatta oikeushenkilöt tai elimet, joiden sääntömääräinen kotipaikka on Ranskan ulkopuolella, ovat saaneet edellä 160 §:ssä mainituista yhtiöoikeuksien luovutuksista, määritetään ja niitä verotetaan 160 §:ssä säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

Asia C-327/16

14 Marc Jacob, jonka verotuksellinen kotipaikka on Ranskassa, siirsi 23.12.1996 ranskalaisessa yhtiössä omistamiaan arvopapereita toiseen ranskalaiseen yhtiöön ja sai vastineeksi jälkimmäisen yhtiön arvopapereita. Tämän arvopapereiden vaihdon yhteydessä syntyneen arvonnousun verotusta lykättiin tosiseikkojen tapahtuma-ajankohtaan sovellettavan verolainsäädännön mukaisesti.

15 Jacob siirsi 1.10.2004 verotuksellisen kotipaikkansa Ranskasta Belgiaan.

16 Hän luovutti 21.12.2007 kaikki kyseessä olevan vaihdon yhteydessä saamansa arvopaperit. Arvonnoususta, jonka verotusta oli lykätty, kannettiin luovutuksen seurauksena veroa vuoden 2007 tilanteen mukaisesti, ja siihen lisättiin viivästyskorko ja 10 prosentin korotus.

17 Tribunal administratif de Montreuil (Montreuilin hallintotuomioistuin, Ranska) totesi 8.6.2012 antamassaan tuomiossa, ettei velvollisuutta tällaisen tuloveron lisämaksun suorittamiseen ollut. Cour administrative d'appel de Versailles (Versaillesin ylempi hallintotuomioistuin, Ranska) kumosi 28.5.2015 antamallaan tuomiolla ensin mainitun tuomion ja palautti kaikki maksut, joista Jacob oli vapautettu, hänen maksettavikseen.

18 Jacob teki 1.10.2015 mainitusta tuomiosta kassaatiovalituksen Conseil d'État'han (ylin hallintotuomioistuin, Ranska) ja vetosi siihen, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö, jolla on saatettu yritysjärjestelydirektiivin 8 artikla osaksi Ranskan oikeusjärjestystä, on kyseisen 8 artiklan tavoitteiden vastainen. Jacob väittää tältä osin, että arvonnousua koskeva verotettava tapahtuma on mainitun 8 artiklan mukaisesti vastaanotettujen arvopapereiden myöhempi luovutus eikä arvopapereiden vaihto, joka on verotuksellisesti ainoastaan neutraali välivaihe.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön tulkinta riippuu siitä, miten yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklaa on tulkittava.

20 Tässä tilanteessa Conseil d'État päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [yritysjärjestely]direktiivin 8 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että niissä kielletään [yritysjärjestely]direktiivin soveltamisalaan kuuluvassa arvopapereiden vaihdon tapauksessa verotusta lykkäävä mekanismi, jossa säännöstä, jonka mukaan arvonnousua koskeva verotettava tapahtuma toteutuu arvonnousun realisoitumisvuonna, poiketen vaihdossa syntyvä arvonnousu todetaan ja lasketaan arvopapereiden vaihdon yhteydessä ja vero tulee maksettavaksi sinä vuonna, jolloin verotuksen lykkäyksen päättävä tapahtuma, kuten vaihdon yhteydessä saatujen arvopapereiden luovutus, toteutuu?

2) Onko [yritysjärjestely]direktiivin 8 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että niissä kielletään direktiivin soveltamisalaan kuuluvassa arvopapereiden vaihdon tapauksessa se, että valtio, jossa verovelvollinen asui arvopapereiden vaihdon aikaan, kantaa veroa tähän vaihtoon liittyvästä arvonnoususta – jos se katsotaan verotettavaksi –, vaikka verovelvollinen on vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksen aikaan, jolloin vaihtoon liittyvästä arvonnoususta tosiasiallisesti kannetaan vero, siirtänyt verotuksellisen kotipaikkansa toiseen jäsenvaltioon?”

Asia C-421/16

21 Marc Lassus, jonka verotuksellinen kotipaikka on vuodesta 1997 alkaen ollut Yhdistyneessä kuningaskunnassa, siirsi 7.12.1999 ranskalaisessa yhtiössä omistamiaan arvopapereita luxemburgilaiseen yhtiöön ja sai vastineeksi jälkimmäisen yhtiön arvopapereita. Tässä yhteydessä todettiin arvonnousu, jonka verotusta lykättiin tosiseikkojen tapahtumahetkellä voimassa olleen lainsäädännön nojalla.

22 Unionin tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy ilmi, että Lassus hankki myöhemmin lisää kyseisen luxemburgilaisen yhtiön arvopapereita. Joulukuussa 2002 Lassus luovutti 45 prosenttia kyseisestä yhtiöstä omistamistaan arvopapereista.

23 Ranskan verohallinto katsoi Lassusin luovuttaneen 45 prosenttia mainitun vaihdon yhteydessä saamistaan arvopapereista ja kantoi veron vastaavasta arvonnoususta, jonka verotusta oli lykätty, sellaisena kuin se oli todettu vuoden 1999 osalta. Tämän seurauksena Ranskan verohallinto määräsi Lassusin maksettavaksi tuloveron lisämaksuja vuodelta 2002.

24 Lassus riitautti kyseiset lisämaksut tribunal administratif de Paris'ssa (Pariisin hallintotuomioistuin, Ranska), joka hylkäsi kanteen. Lassus valitti tuomiosta cour administrative d'appel de Paris'hin (Pariisin ylempi hallintotuomioistuin, Ranska), joka kumosi ensiksi mainitun tuomioistuimen antaman tuomion ja sen seurauksena vapautti Lassusin kyseisistä maksuista. Verohallinto teki viimeksi mainitusta tuomiosta kassaatiovalituksen Conseil d'État'han.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön ja Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen sopimuksen 13 artiklan 4 kappaleen a ja b kohdan mukaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa verotuksellisesti asuvan Lassusin hyväksi arvopapereiden vaihdossa vuonna 1999 syntynyttä arvonnousua voitiin verottaa Ranskassa.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myös toteaa, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön ainoa tarkoitus on mahdollistaa säännöstä, jonka mukaan arvonnousua koskeva verotettava tapahtuma toteutuu sinä vuonna, jona arvonnousu realisoituu, poikkeamisen siten, että arvopapereiden vaihdossa saatu arvonnousu todetaan vaihdon toteuttamisvuonna ja vero tulee maksettavaksi sinä vuonna, jona verotuksen lykkäyksen päättävä tapahtuma toteutuu, eli sinä vuonna, jona vaihdon yhteydessä saatujen arvopapereiden luovutus toteutuu.

27 Tässä yhteydessä se, että vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta syntynyttä arvonnousua verotetaan muussa jäsenvaltiossa kuin Ranskan tasavallassa, ei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan vaikuta pääasiassa viimeksi mainitun jäsenvaltion toimivaltaan kantaa vero arvopapereiden vaihdossa saadusta arvonnoususta.

28 Lassus kyseenalaistaa kuitenkin tämän tulkinnan. Hän väittää ensisijaisesti, ettei kansallisella lainsäädännöllä käyttöön otettu verotusta lykkäävä mekanismi ole yhteensopiva yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan kanssa. Hän katsoo, että kyseisen artiklan mukaan verotettavana tapahtumana on pidettävä vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempää luovutusta eikä osakkeidenvaihtoa, joka on verotuksellisesti neutraali välivaihe. Lisäksi Lassus väittää, että käsiteltävässä asiassa Ranskan verohallinto oli vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuspäivänä jo menettänyt verotusvaltansa kyseessä oleviin arvonnousuihin, koska luovutus kuului Yhdistyneen kuningaskunnan verotusvaltaan.

29 Jos luovutusta voitaisiin verottaa Ranskassa, Lassus väittää myös, että koska kansallisen lainsäädännön mukaan Ranskassa asuvat verovelvolliset voivat vähentää luovutuksissa toteutuneet arvonlaskut eli luovutustappion samanluonteisesta arvonnoususta, verohallinnon kieltäytymisellä vähentämästä arvopapereiden luovutuksesta vuoden 2002 aikana aiheutunutta luovutustappiota arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, jonka verotusta oli lykätty, rajoitettaisiin sijoittautumisvapautta.

30 Tässä tilanteessa Conseil d'État päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [yritysjärjestely]direktiivin 8 artiklan – – säännöksiä tulkittava siten, että niissä kielletään [yritysjärjestely]direktiivin soveltamisalaan kuuluvan arvopapereiden vaihdon yhteydessä veronmaksun lykkäyksen mekanismi, jossa säännöstä, jonka mukaan arvonnoususta kannettavan veron verotettava tapahtuma toteutuu arvonnousun realisoitumisvuonna, poiketen vaihdossa syntyvä arvonnousu todetaan ja lasketaan arvopapereiden vaihdon yhteydessä ja vero tulee maksettavaksi vuonna, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma, joka voi olla muun muassa vaihdon yhteydessä saatujen arvopapereiden luovutus, toteutuu?

2) Jos arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu on veronalainen, voiko siitä kantaa veron valtio, jolla oli verotusvalta vaihtohetkellä, vaikka tämän vaihdon yhteydessä saatujen arvopapereiden luovutus kuuluu jonkin toisen jäsenvaltion verotusvaltaan?

3) Jos edellisiin kysymyksiin vastataan, että direktiivi ei ole esteenä sille, että arvopapereiden vaihdossa syntyvästä arvonnoususta kannetaan vero siinä yhteydessä, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, silloinkaan, jos nämä kaksi liiketoimea eivät kuulu saman jäsenvaltion verotusvaltaan, voiko jäsenvaltio, jossa vaihdossa syntynyttä arvonnousua koskevan veron maksamista on lykätty, kantaa syntyneen arvonnousun lykätyn veron tämän luovutuksen yhteydessä, jollei sovellettavien kahdenvälisen verosopimuksen määräysten soveltamisesta muuta johdu, ottamatta huomioon tämän luovutuksen tulosta, jos tuloksena on luovutustappio? Tämä kysymys esitetään sekä [yritysjärjestely]direktiivin että [EY] 43 artiklassa, josta on tullut [SEUT] 49 artikla, taatun sijoittautumisvapauden kannalta, koska verovelvollinen, jolla on verotuksellinen kotipaikka Ranskassa kyseisen arvopapereiden vaihdon ja luovutuksen aikana, voisi vähentää luovutustappion.

4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan, että vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksessa syntyvä luovutustappio on otettava huomioon, onko jäsenvaltion, jossa osakkeidenvaihdossa syntynyt arvonnousu on toteutunut, vähennettävä luovutustappio arvonnoususta, vai onko sen luovuttava vaihdossa syntyneen arvonnousun verottamisesta, koska luovutus ei kuulu sen verotusvaltaan?

5) Jos neljänteen kysymykseen vastataan, että luovutustappio on vähennettävä vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, mikä on otettava luovutettujen arvopapereiden hankintahinnaksi laskettaessa tätä luovutustappiota? Onko erityisesti otettava huomioon luovutettujen arvopapereiden yksikköhankintahintana vaihdossa saatujen yhtiön arvopapereiden kokonaisarvo, sellaisena kuin se ilmenee arvonnoususta annetusta ilmoituksesta, jaettuna vaihdossa saatujen näiden arvopapereiden lukumäärällä, vai onko otettava huomioon painotettu keskimääräinen hankintahinta, jolloin on otettava huomioon myös vaihdon jälkeen suoritetut toimenpiteet, kuten muut saman yhtiön arvopapereiden hankinnat tai ilmaisannit?”

31 Asiat C-327/16 ja C-421/16 yhdistettiin unionin tuomioistuimen presidentin 10.11.2017 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

32 Kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa toteaa, yritysjärjestelydirektiivin 1 artiklasta ilmenee, että kyseistä direktiiviä on sovellettava rajat ylittäviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin, jotka koskevat kahdessa tai useammassa eri jäsenvaltiossa olevia yhtiöitä. Asian C-327/16 pääasian tosiseikat koskevat arvopapereiden vaihtoa, johon osallistuneet kaksi yhtiötä ovat sijoittautuneet yhteen ja samaan jäsenvaltioon, tässä tapauksessa Ranskaan.

33 Tältä osin on muistettava, että unionin tuomioistuin on ottanut tutkittavaksi ennakkoratkaisupyyntöjä tapauksissa, joissa – vaikka pääasian tosiseikat eivät suoraan kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan – unionin oikeuden määräykset ja säännökset on tehty sovellettaviksi kansallisella lainsäädännöllä, jossa noudatetaan unionin oikeudessa annettuja ratkaisuja sellaisten tilanteiden ratkaisemiseksi, joiden kaikki osatekijät rajoittuvat yhden ainoan jäsenvaltion sisälle (tuomio 15.11.2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Tällaisissa tapauksissa unionilla on selvä intressi sen osalta, että unionin oikeudesta omaksuttuja säännöksiä ja käsitteitä tulkitaan yhdenmukaisesti, jotta vältettäisiin myöhemmät tulkintaerot, eikä tämä riipu siitä, missä olosuhteissa näitä säännöksiä ja käsitteitä sovelletaan (tuomio 14.3.2013, Allianz Hungária Biztosító ym., C-32/11, EU:C:2013:160, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Esillä olevassa asiassa on ensinnäkin todettava, että esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden säännösten tulkintaa ja erityisesti yritysjärjestelydirektiivin säännösten tulkintaa.

36 Toiseksi unionin tuomioistuimen 21.7.2016 esittämään selvennyspyyntöön antamassaan vastauksessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmensi, että pääasiassa kyseessä olevaa kansallista lainsäädäntöä, jolla yritysjärjestelydirektiivi on pantu täytäntöön, sovelletaan samoin edellytyksin riippumatta siitä, tapahtuuko arvopapereiden vaihto täysin jäsenvaltion sisäisissä tilanteissa vai rajat ylittävissä tilanteissa, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on vaihtopäivänä Ranskassa.

37 Koska pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä noudatetaan yritysjärjestelydirektiivissä annettuja ratkaisuja täysin jäsenvaltion sisäisten arvopapereiden vaihtoon liittyvien tilanteiden ratkaisemiseksi, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiassa C-327/16 esittämät kysymykset täyttävät tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

38 Siltä osin kuin on kyse asiasta C-421/16, Itävallan hallitus katsoo, ettei yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaan kuulu sellainen tilanne, jossa hankitun yhtiön osakkaan verotuksellinen kotipaikka on muussa kuin hankitun yhtiön tai hankkivan yhtiön jäsenvaltiossa. Pääasiassa Marc Lassusin verotuksellinen kotipaikka oli kyseessä olevien arvopapereiden vaihdon ajankohtana Yhdistyneessä kuningaskunnassa, mutta hankittu yhtiö oli sijoittautunut Ranskaan ja hankkiva yhtiö Luxemburgiin.

39 Tässä yhteydessä on huomattava, ettei yritysjärjestelydirektiivissä ole säännöstä, joka rajoittaisi direktiivin soveltamisalaa tällä tavalla.

40 Kuten tämän tuomion 32 kohdassa todetaan, yritysjärjestelydirektiiviä on tarkoitus soveltaa tilanteissa, joissa arvopapereiden vaihto tapahtuu mainitun direktiivin 2 artiklan mukaisesti kahden tai useamman eri jäsenvaltioista olevan kyseisen direktiivin 3 artiklassa asetetut vaatimukset täyttävän yhtiön välillä.

41 Yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalan ratkaisemisen kannalta sillä seikalla, että kyseessä olevan arvopapereiden omistajan verotuksellinen kotipaikka oli muussa jäsenvaltiossa kuin arvopapereiden vaihtoa koskevien yhtiöiden kotipaikka, ei ole merkitystä.

42 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että pääasiassa kyseessä oleva arvopapereiden vaihto koskee kahta eri jäsenvaltioista olevaa yhtiötä ja että kyseessä olevat yhtiöt täyttävät mainitun direktiivin 3 artiklassa asetetut vaatimukset.

43 Näin ollen ei voida katsoa, että yritysjärjestelydirektiiviä sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että hankitun yhtiön osakkaan verotuksellinen kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa kuin hankitun yhtiön tai hankkivan yhtiön kotipaikka. Siten asiassa C-421/16 on syytä vastata ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymyksiin.

Asiakysymys

Ensimmäiset kysymykset

44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee asioissa C-327/16 ja C-421/16 esittämillään ensimmäisillä kysymyksillä pääasiallisesti sitä, onko yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma, tässä tapauksessa vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus, toteutuu.

45 Aluksi on todettava, ettei näissä kahdessa tapauksessa ole väitetty, että kyseessä olevat verovelvolliset olisivat antaneet vaihdossa saamilleen arvopapereille suuremman verotusarvon kuin mikä vaihdetuilla arvopapereilla oli välittömästi ennen arvopapereiden vaihtoa. Yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 1 kohtaa sovelletaan näin ollen kyseessä olevaan arvopapereiden vaihtoon.

46 Kyseisen säännöksen mukaan osakkeidenvaihdon yhteydessä tapahtuva vastaanottavan tai hankkivan yhtiön yhtiöpääomia vastaavien arvopapereiden jakaminen siirtävän tai hankitun yhtiön osakkaalle vaihdossa vastikkeeksi jälkimmäisen yhtiön yhtiöpääomaa vastaavista arvopapereista ei saa yksinään johtaa osakkaan tulon, voiton tai arvonnousun verottamiseen.

47 Tällä verotuksen neutraalisuuden vaatimuksella tällaisen osakkaan osalta yritysjärjestelydirektiivissä pyritään, kuten käy ilmi sen ensimmäisestä ja neljännestä perustelukappaleesta, takaamaan, että eri jäsenvaltioissa sijaitsevia yhtiöitä koskevia osakkeidenvaihtoja ei estetä jäsenvaltioiden verosäännöksistä johtuvilla erityisillä rajoituksilla, haitoilla tai vääristymillä (tuomio 11.12.2008, A.T., C-285/07, EU:C:2008:705, 21 kohta).

48 On kuitenkin muistutettava, että yritysjärjestelydirektiivin neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että direktiivin tarkoituksena on varmistaa siirtävän tai hankitun yhtiön jäsenvaltion taloudelliset edut. Tällainen taloudellinen etu on muun muassa toimivalta kantaa veroa ennen arvopapereiden vaihtoa olemassa olleiden arvopapereiden arvonnoususta.

49 Yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että kyseisen artiklan 1 kohdan soveltaminen ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksesta johtuvaa voittoa (ks. vastaavasti tuomio 11.12.2008, A.T., C-285/07, EU:C:2008:705, 35 kohta).

50 Vaikka yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 1 kohdalla, jossa säädetään, ettei arvopapereiden vaihto yksinään voi johtaa kyseisessä arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun verottamiseen, varmistetaan tällaisen vaihdon verotuksen neutraalisuus, on katsottava, ettei verotuksen neutraalisuuden tarkoitus ole kuitenkaan siirtää tällaista arvonnousua niiden jäsenvaltioiden toteuttaman verotuksen ulkopuolelle, joilla on verotusvalta arvonnousuihin, vaan ainoastaan kieltää pitämästä tällaista arvopapereiden vaihtoa verotettavana tapahtumana.

51 Sen sijaan yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklassa tai muussakaan kyseisen direktiivin artiklassa ei ole säännöksiä kyseisen 8 artiklan täytäntöönpanon kannalta asianmukaisista verotusta koskevista toimenpiteistä.

52 Jäsenvaltioilla on siis – unionin oikeuden noudattamisesta johtuvissa rajoissa – tietty liikkumavara kyseisen täytäntöönpanon osalta (ks. vastaavasti tuomio 5.7.2007, Kofoed, C-321/05, EU:C:2007:408, 41–43 kohta ja tuomio 23.11.2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, 22 kohta).

53 Pääasioissa kyseessä olevassa lainsäädännössä säädetystä toimenpiteestä on todettava, että se muodostuu ensinnäkin arvopapereiden vaihdon yhteydessä syntyneen arvonnousun toteamisesta ja toiseksi kyseisen arvonnousun verotuksen lykkäämisestä vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen ajankohtaan.

54 Tällaisella toimella, jonka seurauksena arvonnousua koskevaa verotettavaa tapahtumaa lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma toteutuu, eli vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusajankohtaan, varmistetaan, ettei arvopapereiden vaihto yksinään johda mainitun arvonnousun verottamiseen, kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 59 ja 60 kohdassa toteaa. Tällainen toimi on näin ollen verotuksen neutraalisuuden periaatteen mukainen yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

55 Tätä päätelmää ei voida kyseenalaistaa pelkästään sillä seikalla, että arvopapereiden vaihdossa saatu arvonnousu todetaan kyseisen arvopapereiden vaihdon yhteydessä. Tästä seikasta on aiheellista selventää, että tällainen toteaminen on ainoastaan keino, jonka avulla jäsenvaltio, jolla on toimivalta kantaa veroa ennen arvopapereiden vaihtoa olemassa olleista arvopapereista mutta joka on estynyt käyttämästä verotusvaltaansa yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 1 kohdan perusteella, säilyttää mainitun direktiivin 8 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti verotusvaltansa ja voi käyttää sitä myöhemmin eli vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusajankohtana.

56 Asioissa C-327/16 ja C-421/16 esitettyihin ensimmäisiin kysymyksiin on näin ollen vastattava, että yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma, tässä tapauksessa vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus, toteutuu.

Toiset kysymykset

57 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee asioissa C-327/16 ja C-421/16 esittämillään toisilla kysymyksillä pääasiallisesti sitä, onko yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

58 Kuten tämän tuomion 49 ja 50 kohdasta käy ilmi, yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklan 2 kohdan toisesta alakohdasta seuraa, että kyseisen 8 artiklan 1 kohdan mukainen verotuksen neutraalisuuden vaatimus arvopapereiden vaihdon yhteydessä ei estä jäsenvaltioita verottamasta vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa arvonnousua samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olleiden arvopapereiden luovutuksesta johtuvaa arvonnousua.

59 Kyseisen 8 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa annetaan siis jäsenvaltioille, joilla on toimivalta kantaa veroa arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta mutta jotka ovat kyseisen 8 artiklan 1 kohdan perusteella estyneitä käyttämästä tätä verotusvaltaa arvopapereiden vaihdon yhteydessä, oikeus käyttää verotusvaltaansa vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusajankohtana.

60 Yritysjärjestelydirektiivillä ei yhdenmukaisteta jäsenvaltioiden välistä verotusvallan jakoa koskevia kriteerejä, kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 68 kohdassa mainitsee. Direktiivillä ei näin ollen säännellä sitä, kenelle verotusvalta kuuluu tällaisen arvonnousun osalta.

61 Koska alaa ei ole yhdenmukaistettu unionin tasolla, jäsenvaltioilla on edelleen toimivalta sopimuksin tai yksipuolisesti – unionin oikeutta noudattaen – päättää verotusvaltansa jakoperusteista kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi (ks. analogisesti tuomio 29.11.2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 ja 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseessä olevat arvopapereiden vaihdossa syntyneet arvonnousut kuuluvat sekä kansallisen oikeuden että valtiosopimusoikeuden perusteella Ranskan tasavallan verotusvaltaan.

63 Tässä tilanteessa ja sen vuoksi, ettei – kuten tämän tuomion 56 kohdasta ilmenee – yritysjärjestelydirektiivi ole esteenä sille, että arvopapereiden vaihdossa syntyneen arvonnousun verotusta lykätään vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusajankohtaan, mainittu direktiivi ei estä kyseessä olevaa jäsenvaltiota kantamasta veroa kyseisestä arvonnoususta tämän luovutuksen yhteydessä.

64 Pelkästään se seikka, että vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus kuuluu jonkin toisen jäsenvaltion verotusvaltaan kuin sen, jolla on oikeus kantaa veroa vaihdossa saatujen arvopapereiden arvonnoususta, ei voi estää jälkimmäistä jäsenvaltiota käyttämästä verotusvaltaansa arvonnousuun, joka on syntynyt tämän verotusvallan piirissä, kuten julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen 69–71 kohdasta ilmenee.

65 Tämä päätelmä on myös unionin tuomioistuimen tunnustaman verotuksen alueperiaatteen, yhdistettynä ajalliseen osatekijään, mukainen, jonka mukaan jäsenvaltiolla on jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttämiseksi oikeus kantaa veroa sen verotusvallan piirissä syntyneestä arvonnoususta (ks. vastaavasti tuomio 29.11.2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 ja 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

66 Näin ollen asioissa C-327/16 ja C-421/16 esitettyihin toisiin kysymyksiin on vastattava, että yritysjärjestelydirektiivin 8 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

Kolmas, neljäs ja viides kysymys asiassa C-421/16

67 Aluksi on huomautettava, että – kuten unionin tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy ilmi – Lassusin verotuksellinen kotipaikka oli pääasiassa kyseessä olevan arvopapereiden vaihdon ajankohtana Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen sopimuksen mukaan

hänet on kuitenkin rinnastettu sellaisiin verovelvollisiin arvopapereiden omistajiin, joiden kotipaikka on Ranskassa, minkä vuoksi arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu kuuluu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

68 Samoista asiakirjoista käy myös ilmi, että pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön nojalla vuoden kuluessa toteutuneet arvonlaskut voidaan vähentää samana vuonna tai viitenä seuraavana vuonna toteutuneesta samanluonteisesta arvonnoususta. Pääasiassa on selvää, että kyseessä oleva arvonlasku on toteutunut mainitussa viiden vuoden määräajassa.

69 Ranskan hallitus täsmensi istunnossa, että vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen yhteydessä mahdollisesti aiheutuvaa arvonlaskua ei voida vähentää sellaisesta arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka ei kyseisen luovutuksen ajankohtana ole Ranskassa.

70 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy siis asiassa C-421/16 esittämillään kolmannella, neljännellä ja viidennellä kysymyksellä, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko yritysjärjestelydirektiiviä ja SEUT 49 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, mitkä ovat siinä tapauksessa kyseessä olevan luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

71 On muistettava, että yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa liiketoimissa on kyse erityisestä sijoittautumisvapauden käyttömuodosta, joka on sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan kannalta tärkeä, eli taloudellisesta toiminnasta, jonka osalta jäsenvaltioiden on kunnioitettava sijoittautumisvapautta (tuomio 23.11.2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 78, 100 ja 101 kohdassa, yritysjärjestelydirektiivissä ei kuitenkaan säädetä mahdollisuudesta vähentää vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen yhteydessä mahdollisesti aiheutuvaa luovutustappiota eikä myöskään tällaisen luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Tällaisista vähentämiseen liittyvistä kysymyksistä voidaan siis säätää lähtöjäsenvaltion kansallisessa oikeudessa unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti SEUT 49 artiklaa noudattaen.

73 Näin ollen edellä mainittuja kysymyksiä on arvioitava yksinomaan SEUT 49 artiklan kannalta.

74 Tältä osin on muistettava, että SEUT 49 artiklassa tarkoitettuina sijoittautumisvapauden rajoituksina on pidettävä kaikkia toimia, joilla kielletään tämän vapauden käyttäminen, haitataan sitä tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (tuomio 23.11.2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

75 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että ajankohtana, jolloin vaihdossa saadut arvopaperit luovutettiin edelleen, Lassus oli muualla kuin Ranskassa asuva verovelvollinen arvopapereiden omistaja, joten hän ei voinut vähentää vaihdossa saatujen arvopapereiden arvonnoususta, jonka verotusta oli lykätty, kyseisen luovutuksen yhteydessä mahdollisesti aiheutunutta luovutustappiota, mutta jos hän olisi ollut Ranskassa asuva verovelvollinen ja arvopapereiden omistaja, hän olisi voinut tehdä kyseisen vähennyksen.

76 Tällainen erilainen kohtelu sen perusteella, onko arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka kyseisessä jäsenvaltiossa vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutuksen ajankohtana, voi haitata ulkomailla asuvien arvopapereja omistavien verovelvollisten osalta yritysjärjestelydirektiivissä säädettyjä yhtiöiden uudelleenjärjestelyjä tai tehdä niistä vähemmän houkuttelevia, ja se merkitsee näin ollen sijoittautumisvapauden rajoitusta.

77 Tällainen rajoitus voidaan hyväksyä vain, jos se koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai jos se voidaan oikeuttaa unionin oikeudessa tunnustetuilla yleisen edun mukaisilla pakottavilla syillä. Tällaisessa tapauksessa rajoituksella on kyettävä myös takaamaan kyseessä olevan tavoitteen toteutuminen, eikä sillä saada ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (tuomio 23.11.2017, A, C-292/16, EU:C:2017:888, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

78 Kyseessä olevien tilanteiden rinnastettavuuden osalta on syytä huomata, että pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön tarkoituksena on kantaa veroa arvopapereiden vaihdossa syntyneestä arvonnoususta, joka on syntynyt ajankohtana, jolloin Lassus rinnastettiin verovelvolliseen, jonka verotuksellinen kotipaikka oli Ranskassa. Tällaisen verotuksen, jota on lykätty vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutusajankohtaan, osalta luovutuksen ajankohtana ulkomailla asuvan verovelvollisen, joka on arvopapereiden omistaja, tilanne, kuten Lassusin tilanne, on objektiivisesti arvioituna samankaltainen kuin saman luovutuksen ajankohtana Ranskassa asuvan verovelvollisen, joka on arvopapereiden omistaja, tilanne.

79 Sen kysymyksen osalta, voidaanko kyseessä olevaa rajoitusta pitää oikeutettuna unionin oikeudessa tunnustetun yleistä etua koskevan pakottavan syyn johdosta, Ranskan hallitus katsoo, että tällainen rajoitus voidaan oikeuttaa sillä yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä, joka liittyy jäsenvaltioiden väliseen verotusvallan jakoon.

80 Tässä yhteydessä on muistettava, että jäsenvaltioiden välisen verotusvallan jaon säilyttäminen on unionin tuomioistuimen tunnustama tavoite (ks. vastaavasti tuomio 29.11.2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, 45 kohta).

81 Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 93 kohdassa, kyseisellä tavoitteella ei kuitenkaan voida pääasian olosuhteissa oikeuttaa tällaista rajoitusta, koska kyseessä on pelkästään Ranskan hallituksen verotusvalta.

82 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että pääasian olosuhteet eroavat olosuhteista, jotka ovat kyseisen arvonnousujen maastapoistumisverotusta koskevan oikeuskäytännön taustalla, kuten 29.11.2011 annetussa tuomiossa National Grid Indus (C-371/10, EU:C:2011:785) kyseessä olleista olosuhteista. Mainittuun tuomioon johtanut asia koski veron maksuunpanon siirtämistä eli verovelkaa, joka oli määritetty lopullisesti silloin, kun verovelvollinen oli lakannut kotipaikkansa siirron vuoksi olemasta verovelvollinen lähtöjäsenvaltiossa, eikä verotuksen lykkäämistä, kuten pääasiassa. Tässä tilanteessa unionin tuomioistuin on mainitun tuomion 61 kohdassa todennut, että se, että vastaanottava jäsenvaltio ei mahdollisesti ota huomioon arvonalentumisia, ei kuitenkaan velvoita lähtöjäsenvaltiota arvostamaan uudelleen uusien yhtiöosuuksien lopullisella luovutushetkellä sellaista verovelkaa, joka on määritetty lopullisesti silloin, kun verovelvollinen on lakannut kotipaikkansa siirron vuoksi olemasta verovelvollinen lähtöjäsenvaltiossa.

83 Se, että pääasiassa kyseessä olevan arvonnousun verotusta lykätään vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhemmän luovutuksen ajankohtaan, johtaa siihen, että kyseisestä arvonnoususta kannetaan veroa vasta mainitun myöhemmän luovutuksen ajankohtana siitä huolimatta, että arvonnousu on todettu arvopapereiden vaihdon yhteydessä. Tämä tarkoittaa, että kyseessä oleva jäsenvaltio käyttää verotusvaltaansa mainittuun arvonnousuun kyseessä olevan arvonlaskun realisoitumishetkellä. Näin

ollen tällaisen arvonlaskun huomioon ottaminen kuuluu vastaavasti, kuten Euroopan komissio on todennut, tämän jäsenvaltion, jonka tarkoitus on käyttää verotusvaltaansa samaan arvonnousuun, josta on tullut tosiasiallisesti veronalaista mainitun luovutuksen ajankohtana, velvollisuuksiin.

84 Siten SEUT 49 artikla on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopapereiden omistajana olevan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana.

85 Siltä osin kuin on kyse pääasiassa kyseessä olevan luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, unionin oikeudessa ei ole, kuten tämän tuomion 72 kohdasta ilmenee, tällaisia yksityiskohtaisia sääntöjä, vaan jäsenvaltioiden on säädettävä niistä unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti SEUT 49 artiklaa noudattaen.

86 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen, neljänteen ja viidenteen kysymykseen asiassa C-421/16 on vastattava, että SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana. Jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti sijoittautumisvapautta noudattaen.

Oikeudenkäyntikulut

87 Pääasian asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) **Eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä 23.7.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/434/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehdyllä asiakirjalla, jota on tarkistettu Euroopan unionin neuvoston 1.1.1995 tekemällä päätöksellä 95/1/EY, Euratom, EHTY, 8 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntynyt arvonnousu todetaan kyseisen vaihdon yhteydessä mutta arvonnousun verotusta lykätään siihen vuoteen, jonka aikana veronmaksun lykkäyksen päättävä tapahtuma, tässä tapauksessa vaihdossa saatujen arvopapereiden luovutus, toteutuu.**

2) **Direktiivin 90/434, sellaisena kuin se on muutettuna Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehdyllä asiakirjalla, jota on tarkistettu päätöksellä 95/1, 8 artiklaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan arvopapereiden vaihdossa syntyneestä**

arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan vero, kun vaihdon yhteydessä saadut arvopaperit luovutetaan edelleen, vaikka luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan.

3) **SEUT 49 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan tilanteessa, jossa vaihdossa saatujen arvopapereiden myöhempi luovutus ei kuulu kyseisen jäsenvaltion verotusvaltaan, arvonnoususta, jonka verotusta on lykätty, kannetaan veroa tämän luovutuksen yhteydessä ottamatta huomioon tässä yhteydessä mahdollisesti syntyvää luovutustappiota, vaikka tällainen luovutustappio otetaan huomioon silloin, kun arvopaperit omistavan verovelvollisen verotuksellinen kotipaikka on mainitussa jäsenvaltiossa luovutuksen ajankohtana. Jäsenvaltioiden on säädettävä luovutustappion vähentämistä ja laskentaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä unionin oikeutta ja tässä tapauksessa erityisesti sijoittautumisvapautta noudattaen.**

Allekirjoitukset